herpy

GEKKOER

Paroedura androyensis

Paroedura androyensis er den minste arten i slekten av madagassiske jordgekkoer: en liten nattaktiv jeger fra skogbunnen i det sørlige Madagaskar. Den blir bare 6-8 cm, lograr ivrig med halen når den jakter, og klarer seg i et lite terrarium. Det gjør den til et godt valg for nybegynnere som vil ha en liten og aktiv gekko.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Grandidier's Madagascar ground gecko Tidligere navn: *Phyllodactylus androyensis* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**6-8 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**5-7 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Tørrskog**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Temperatur, natt	**21-24 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**5-6 mnd.**
Kullstørrelse	**2 egg**
Inkubasjon	**60-90 dager** ved 25-26 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Paroedura androyensis er en liten, kompakt gekko som er skapt for å forsvinne i skogbunnen. Kroppen er dekket av rue skjell i dempede nyanser av brun, lysebrun, grå, hvit og kokgrå. På ryggen sitter store flekker eller uregelmessige bånd, mens buken er ren hvit. Strupen har ofte mørke tverrbånd. Øynene er store, og blikket er oppmerksomt.

Halen er kortere enn kroppen og dekket av spisse, kjegleformede skjell oppå og større, rundere skjell under. Den bæres ofte krøllet opp over ryggen og kan bevege seg når dyret jakter eller er urolig. Som hos mange andre gekkoer kan halen kastes, og en ny hale er glattere og mangler de spisse skjellene.

Arten ble beskrevet i 1867 av Alfred Grandidier og har tidligere hett *Phyllodactylus androyensis*. Det vitenskapelige artsnavnet viser til Androy, en region i det sørlige Madagaskar. *P. androyensis* regnes som den minste av artene i slekten, og voksne dyr blir 6-8 cm inkludert hale. Hunnen er en anelse større enn hannen.

Dyret er rolig og langsomt i bevegelsene, men kan sette av gårde i korte spurter når det jakter eller blir skremt. Det er mest spennende å se på om kvelden og natten, når det lister seg inn på byttet og slår til.

Utbredelse og leveområde

Paroedura androyensis finnes bare på Madagaskar. Typelokaliteten er oppgitt som «Sancta Maria» og tolkes noen steder som øya Sainte-Marie utenfor østkysten. Den opprinnelige beskrivelsen handler imidlertid om arter funnet på sørvestkysten, og stedet er trolig Kapp Sainte-Marie, øyas sørspiss. Artsnavnet viser til Androy-regionen i sør.

Funn og museumseksemplarer ligger nesten alle i den sørlige og sørvestlige delen av øya: fra Kapp Sainte-Marie, Berenty og Tolagnaro i sør over Tsimanampetsotsa og Ranobe til Zombitsy-skogen og nordover langs vestkysten til omkring 19° sør. Kartet er satt ut fra disse funnene. Arten er vurdert som sårbar (VU) på IUCNs rødliste.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i bladlaget i skog. Den ses mellom røtter og ved foten av trestammer og klatrer også litt oppover de nederste delene av stammene, så den er halvt jordlevende og halvt treklatrende. De fleste funnstedene ligger i det tørre sør og sørvest, der landskapet er preget av tørr, løvfellende skog og tornskog med en lang tørketid.

Om dagen ligger dyret skjult under blader, bark og annet avfall eller i sprekker. Når mørket faller på, kommer det fram for å jakte på insekter. Temperatur og fuktighet på artens levesteder er ikke dokumentert, så stellet må sees som en rettesnor for et lunt, men ikke tørt miljø med et fuktig bladlag.

Stell

TERRARIET

Arten er liten, og et terrarium på 30 × 30 × 30 cm (lengde × bredde × høyde) er nok til ett enkelt dyr eller et par. Oppgavene varierer fra omkring 20 × 20 × 20 cm til ett eller to dyr til 40 × 40 × 40 cm til et par. Flere dyr krever mer gulvplass, for eksempel en hann og to-tre hunner i et terrarium på minst 30 × 30 × 30 cm med mange skjul.

Som bunn fungerer kokosfibre, gjerne blandet med bark og sphagnum, som holder på fuktigheten og gir skjul. Legg et tykt lag blader oppå, for dyret bruker selv små blader som skjul. Tilfør korkbark, særlig biter med mange sprekker, korkrør og drivved, slik at dyret kan gjemme seg og klatre. Levende planter gir ekstra skjul og fuktige mikroklimaer.

Hold bunnen fuktig, men la det være tørre flekker, særlig når dyrene skal avle. En bioaktiv bunn med spretthaler og små skrukketroll fungerer godt og gir dyret ekstra føde. Ventilasjonen må være god nok til at terrariet kan tørke opp i løpet av noen timer. Sett på et tettsluttende lokk, for dyret er lite og slipper lett ut gjennom hull.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn Les mer: Fôrdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Om dagen skal temperaturen ligge på 24-28 °C, og om natten kan den falle til 21-24 °C, men ikke lavere. Oppgavene for dagtemperaturen spenner fra 24-27 °C til 26-31 °C, så 24-28 °C er et trygt leie. Er stuen varm nok, trengs det ingen varmekilde. Er den kjøligere, kan en svak varmematte eller en lavwatts pære i den ene siden gi en gradient, slik at dyret selv kan velge hvor varmt det vil ha det.

Overoppheting er den største risikoen i et så lite terrarium, og eggene tåler varme enda dårligere enn de voksne dyrene. Mål temperaturen med et digitalt termometer, og sjekk den særlig på varme sommerdager.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 50-70 %. Sprøyt terrariet lett hver dag eller annenhver dag, slik at det sitter vanndråper på blader, ruter og dekorasjon som dyret kan drikke. La terrariet tørke opp mellom sprøytingene, og sørg for god ventilasjon, slik at det ikke oppstår mugg.

En lav vannskål med friskt vann kan stå framme, men er ikke nødvendig hvis du sprøyter regelmessig. Bruk et hygrometer til å holde øye med luftfuktigheten. Levende planter hjelper til med å skape fuktige soner, mens resten av terrariet kan være tørrere.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og trenger ikke UVB, men et svakt UVB-lys skader den ikke. En svak lyskilde på timer, som gir omkring 12 timers dag, sikrer en fast døgnrytme.

Bruk ikke sterke spotlamper, som raskt overopphetter et lite terrarium. Om natten skal det være mørkt, og en solplass er unødvendig.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Paroedura androyensis lever av insekter, og på grunn av størrelsen må byttet være lite. Nyklekte unger får nyklekte sirisser og etter noen uker sirisser på 3 mm, gjerne supplert med bananfluer, spretthaler og små skrukketroll. Voksne får sirisser på 3-6 mm, bananfluer, små fluer og bønnebiller, og små melormer og larver av svart soldatflue kan gis i begrenset mengde. Dyret reagerer best på bytte i bevegelse, så levende fôr virker best.

Unger fôres daglig, fordi de vokser raskt, mens voksne kan fôres annenhver til hver tredje dag. Fôr om kvelden, når dyret er aktivt. Fôrdyrene må få næringsrikt fôr før fôringen og dysses med kalk og D3-vitamin: kalk ved hver fôring og et multivitamin én gang i uken. Avlshunner bør dessuten ha en liten skål med kalk i terrariet.

Byttet må ikke være for stort, da det kan gi fordøyelsesproblemer eller kvelning.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er rolig og langsom i det daglige, men kan løpe raskt når den er skremt eller jakter. Den egner seg best til å se på og håndteres bare sjelden og forsiktig. Grip aldri tak i halen.

Hanner er territorielle og må ikke holdes sammen. En hann kan holdes med to-tre hunner hvis terrariet er stort nok og har mange skjul. Følg med på bitt og mistede haler, og del dyrene hvis det blir uro. Unger kan bare oppdrettes i gruppe hvis de fôres ofte; ellers er det fare for slåssing og mistede haler, så det er sikrest å holde dem hver for seg. Holdt alene eller som par trives arten fint. Dyret ses oftest om kvelden og natten, når det jakter med halen buet opp over ryggen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kan kjennes på to tydelige buler ved halerota, rett bak kloakken. Hunnen er en anelse større og har en kraftigere kropp og en tykkere halerot. Dyrene blir kjønnsmodne raskt, typisk etter fem til seks måneder. Vent gjerne til hunnen er fullvokst før hun settes i avl, fordi eggleggingen tærer på kalken og energien hennes.

PARRING

Arten er lett å oppdrette og egner seg for nybegynnere. Hunnene kan legge hele året hvis de får nok føde, og det er ikke beskrevet en fast hvileperiode eller vinterpause for arten. Sett hannen sammen med en eller flere hunner i et terrarium med mange skjul, og følg med på dem de første dagene.

Hunnen kan lagre sæd etter paringen, så en enkelt paring kan rekke til en hel sesong. Hannen kan derfor flyttes ut igjen hvis det oppstår uro.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger to hardskallede egg om gangen. De graves ned i fuktig bunn eller gjemmes under blader og bark. Kullene kommer med tre til fire ukers mellomrom. Oppgavene om hvor mange kull hunnen legger, er ikke like: Noen nevner tre til fem kull i året, andre beskriver egglegging hele året.

Hunnen legger ikke i bunn som er for våt, og kan i verste fall bli eggbundet. Sørg derfor for tørre flekker i bunnen. Hun må ha fast tilgang til føde og kalk. Tykkelsen på halen viser hvordan det går: En fyldig hale betyr at hunnen er i god form, mens en tynn hale betyr at hun må tas ut av avl og få tid til å hente seg inn.

INKUBASJON

Eggene er små og skjøre. Flytt dem forsiktig med en myk pensel eller en liten skje i stedet for med fingrene eller en pinsett. Legg dem i en liten boks med lett fuktig kokosfiber blandet med fin sand, og lukk den med et lokk med et par luftehull.

Den beste temperaturen er 25-26 °C, og luftfuktigheten i boksen skal være 60-80 %. Over 28 °C går utviklingen ofte galt, og eggene klekkes ikke. Rugingen varer omkring 60-90 dager.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene begynner å spise etter få dager og må ha svært små insekter som bananfluer og nyklekte sirisser. Fordi de vokser raskt, må de fôres daglig og få kalk. Hold dem hver for seg, slik at de ikke skader hverandre, særlig i begynnelsen.

Dødeligheten blant ungene kan være ganske høy, og noen dør uten tydelig årsak, så vær forberedt på tap. Gi hver unge skjul og en bunn som er fuktig, men ikke våt.

Helse og vanlige feil

Paroedura androyensis er en lett art å holde, og de fleste problemene skyldes stellet. De typiske feilene er:

- Kalkmangel, som kan gi beinskjørhet. Dryss fôrinsektene med kalk og D3, og gi avlshunner kalk i en skål.
- For våt bunn, som kan gjøre at hunnen ikke vil legge og i verste fall blir eggbundet. Sørg for tørre flekker.
- Tynn hale hos en hunn som legger mye. Det er et tegn på at hun er utmattet og må ha ro, ekstra føde og kalk.
- Overoppheting, særlig i små terrarier og på varme sommerdager.
- Mistede haler etter slåssing, særlig hos unger som holdes sammen uten nok føde. Halen vokser ut igjen, men er glattere og mangler de spisse skjellene.
- Uforklarlige tap av unger, som forekommer hos arten.

Et friskt dyr er årvåkent, har en fyldig hale og spiser villig. Søk veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, slutter å spise eller blir slapt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.